

De voorstellen om de zorgverzekeraars niet met een gat te laten zitten van 150 miljoen aan onvoorziene kosten doordat de premies niet verder mogen stijgen door de rijksbijdrage aan de verzekeraars te verhogen en dit te betalen uit het begrotingsoverschot, mochten het aan de overkant niet halen. Waar de afgelopen vier jaar wel geld voor was, was om 125.000 asielzoekers in de watten te leggen. In de ogen van de PVV onbegrijpelijke afwegingen! Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mijnheer Van Strien. Ik geef het woord aan mevrouw Teunissen.

Mevrouw Teunissen (PvdD):

Voorzitter. Dit wetsvoorstel gaat met zwaailichten en sirene naar de volksvertegenwoordiging, niet omdat iemand in Nederland buiten de politiek dat zou willen, niet omdat het niet anders kan, niet omdat het gebruikelijk is, maar als symptoom van de ernstig verzwakte verhoudingen in Nederland coalitieland. Die maken uitruilpolitiek tussen partijen met tegengestelde opvattingen steeds noodzakelijker. Het kabinet-Rutte II had het snode voornemen het eigen risico, de strafmaatregel op ziek zijn van ons zorgstelsel, te verhogen tot €400. Maar het kabinet-Rutte III, dat in aanbouw is, meende dat toch niet zo heel goed uit te kunnen leggen aan de kiezer, omdat twee van de formerende partijen de kiezer met de hand op het hart beloofd hadden dat het eigen risico in de zorg omlaag zou gaan. Daarom nu dus met stoom en kokend water een wetsvoorstel dat het midden houdt tussen een eigen risico dat omlaaggaat, zoals onder andere CDA en ChristenUnie beloofd hadden, en een verhoging van het eigen risico zoals het demissionaire kabinet die in gedachten had. Beste kiezer, het eigen risico gaat niet omhoog. Dat is het povere resultaat dat de belovers van een lager eigen risico hebben binnengehaald. Beste kiezer, het eigen risico gaat niet omlaag. Dat is het povere resultaat dat de belovers van een hoger eigen risico hebben binnengehaald. Als dit de wijze van besluitvorming voor de komende kabinetsperiode wordt in een coalitie van partijen met tegengestelde belangen, dan gaan we veel kleurloze compromissen zien. Het argument van partijen die het eigen risico wilden bevriezen of verhogen was: anders gaat de zorgpremie omhoog en dat wil je natuurlijk niet. Die voorspelling is inmiddels ingehaald door DSW, die vandaag als eerste zijn verlaagde premie bekendmaakte.

Los daarvan moeten we zeggen dat dit een discussie is die voorbijgaat aan de essentie van de vraag hoe we de stijgende zorgkosten en de stijgende zorgbehoefte kunnen blijven betalen. De 80 miljard die de zorg in Nederland kost, moeten we samen opbrengen, deels uit premie, deels uit belastingen en deels uit eigen risico. Dat is een zo ondoorzichtige mix geworden met elk jaar de absurde stoelendans tussen de premiejagers van de commerciële zorgverzekeraars, dat steeds meer mensen met heimwee gaan terugdenken aan de collectieve ziektekostenvoorzieningen die we in het verleden hadden. Niet dat alles toen ideaal was, maar het absurde jaarlijkse overstapcircus met alle bijbehorende onrust en kosten hadden we in elk geval niet.

Toen dacht een meerderheid van de Nederlandse politiek nog dat privatisering alle nadelen van het bestaande systeem zou wegnemen en louter voordelen zou hebben. In de oude situatie hadden wij vanavond thuis gezeten zonder

eigen risico en zonder het onrustige gevoel dat we de komende maanden weer bestookt gaan worden met campagnes van zorgverzekeraars die ons naar een andere polis willen lokken. In het totaal ontspoorde stelsel van zorgtoeslagen — ruim de helft van de Nederlandse gezinnen ontvangt inmiddels zo'n toeslag — eigen risico's — een op de vijf Nederlanders staat inmiddels als zorgmijder te boek — en premieafdrachten betalen we de rekening van het gelijkblijvende eigen risico alsnog zelf via een premieverhoging van gemiddeld ongeveer €70 per jaar. Die verhoging is iets minder zichtbaar voor de kiezer, omdat het lijkt alsof die rekening vanuit de zorgverzekeraars gepresenteerd wordt en niet door de politiek wordt bepaald. De vlucht van politici voor de boosheid van de kiezer begint de vorm van een klucht aan te nemen.

Als we nog eens een avond overblijven in dit huis, zou de Partij voor de Dieren het graag eens willen hebben over de afschaffing van het eigen risico, over het weer gezamenlijk organiseren van de zorg in Nederland in plaats van het overlaten daarvan aan de vrije markt met alle ongemakken van dien. Als er iets is dat beterschap behoeft, is het de wijze waarop onze zorg nu georganiseerd is: geen lapmiddelen, symptoombestrijding, maar een solidaire zorgvoorziening. Dat voert te ver voor het kader van dit debat, maar we kunnen dit soort debatjes er wellicht in de toekomst mee voorkomen. Voorkomen is wat ons betreft beter dan genezen.

Voor dit moment, zolang de ontgooijing van de marktwerking in de zorg niet in zicht is, zal mijn fractie stemmen voor bevriezing van het eigen risico. Maar echt warm worden we er niet van. Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Teunissen.

Ik geef nu het woord aan mevrouw Baay-Timmerman, maar niet dan nadat ik de stemmingsbel heb aangezet. Er is namelijk sprake van een maidenspeech en dan weet iedereen dat er nu een maidenspeech gehouden zal worden.

Mevrouw Baay-Timmerman (50PLUS):

Voorzitter. Vandaag is een bijzondere dag en niet in de laatste plaats omdat we een spoedwetsvoorstel moeten behandelen. Hoewel iedereen vanwege de vele verkiezingsprogramma's dacht dat het eigen risico fors naar beneden zou gaan, kwam het kabinet in wording tot een verhoging van het eigen risico tot een bedrag van €400 per persoon per jaar. Dit wekte enorme beroering in de samenleving en terecht. Verrast door de verontwaardiging bleef er voor de formerende partijen niets anders over dan met dit spoedvoorstel te komen. Echter, dit wetsvoorstel weerspiegelt niet het resultaat van dat wat een meerderheid van de politieke partijen heeft beloofd tijdens de verkiezingen.

Het verplichte eigen risico is ooit in het leven geroepen om tot beheersing van collectieve zorguitgaven te komen. Het was als een drempel bedoeld om niet te snel naar een specialist te gaan. In de praktijk blijkt echter dat door de ongebreidelde stijging van het verplichte eigen risico deze drempel zo hoog is geworden dat een aanzienlijke groep mensen afziet van noodzakelijke zorg. Bedroeg in 2008 het eigen risico nog €150, binnen tien jaar tijd is het meer dan

verdubbeld tot €385. Het eigen risico van €385 levert maar liefst 10% zorgmijders op en dat mag en kan nooit de bedoeling zijn van het zorgstelsel. Uiteindelijk leidt zorgmijding tot een stijging van zorgkosten. Uitgestelde noodzakelijke behandeling zal veelal meer tijd in beslag nemen en daardoor kostbaarder worden.

Deze noodprocedure om de wet aan te passen ter bevrozing van het eigen risico voor één jaar is in feite een wassen neus. Met veel omhaal wordt deze sigaar uit eigen doos aan de burger gepresenteerd. Het is tekenend dat partijen als het CDA en de ChristenUnie in hun verkiezingsprogramma's een structurele verlaging van het eigen risico hebben staan van wel €100, maar dat ze nu al juichen voor een eenmalige bevrozing van het eigen risico. Hoe betrouwbaar ben je dan als politiek: voor de verkiezingen alles beloven en dan na de verkiezingen meteen het tegenovergestelde doen?

Voorzitter. De 50PLUS-fractie begrijpt niet waarom een eenmalige bevrozing van het eigen risico voor 2018 wel mogelijk is, maar een structurele verlaging van het eigen risico voor de komende jaren niet. Temeer nu uit de gepresenteerde Miljoenennota voor 2018 blijkt dat er een overschot is van 7,8 miljard. Natuurlijk is het mogelijk, maar het betekent wel keuzes maken. We hebben allemaal uit de krant kunnen vernemen dat zorgverzekeraar DSW niet alleen het eigen risico verlaagt met €10, maar ook nog eens een keer de zorgpremie met €6 per jaar. Hoe zit het met de telkenmale herhaalde mededeling van de minister dat het hier om communicerende vaten gaat? Ik begreep namelijk hieruit dat wanneer je het eigen risico naar beneden brengt dan automatisch de zorgpremie omhoog zal gaan. Waarom lukt het de zorgverzekeraar DSW dan wel om dit automatisme te doorbreken? Bestaat er geen wettelijk beletsel voor verzekeraars om de premie en het eigen risico naar beneden bij te stellen?

Voorzitter. Het standpunt van 50PLUS is een helder standpunt: een structurele verlaging van het eigen risico naar €200 en gestreefd moet worden naar uiteindelijk totale afschaffing. Hierin staat 50PLUS niet alleen. Een meerderheid van de partijen vertegenwoordigd in de Eerste en de Tweede Kamer is van mening dat het eigen risico naar beneden kan en moet. Dat hebben ze de kiezers ook beloofd. Waarom gebeurt het dan niet? Het huidige wetsvoorstel van een eenmalige bevrozing van €385 gecombineerd met een stijgende zorgpremie ligt mijlenver van hetgeen aan de kiezers beloofd is. Dat is een dieptepunt zo kort na de verkiezingen.

Voorzitter, ik sluit af. Wat 50PLUS betreft is het pas goed en vooral rechtvaardig nieuws als het eigen risico met een flink bedrag omlaaggaat en de zorgpremies niet verder omhoog gaan. Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Baay. Blijft u nog even staan.

Mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. U bent op 28 maart 2017 geïnstalleerd als lid van de Eerste Kamer. U volgde Martin van Rooijen op die naar de Tweede Kamer vertrok. In dit huis maakt u — hoe kan het ook anders bij een kleine fractie — deel uit van een groot aantal commissies, zeven in getal. U hebt, onverwacht, wel een bijzonder debat gekozen voor uw maidenspeech, namelijk over een

wetsvoorstel dat Tweede Kamer en Eerste Kamer op een en dezelfde dag behandelen. Dat is niet gebruikelijk in ons staatsrecht en het dient ook zeker een hoge uitzondering te blijven. Deze Kamer heeft niettemin in dit bijzondere geval gemeend een verzoek van de minister van VWS, daartoe uitgenodigd door de beoogde nieuwe regeringscoalitie, te moeten honoreren. Vandaar dit debat nu en hier. De laatste keer overigens dat beide Kamers op één dag over dezelfde wetsvoorstellen stemden, was op 3 augustus 1914, toen kort na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog negen spoedwetten van de regering voorlagen.

Mevrouw Baay, u was en bent geen vreemde in dit huis. Want vanaf september 2015 tot 28 maart 2017 was u hier fractiemedewerker van de 50PLUS-fractie. En u bent al helemaal geen vreemde op het Binnenhof, want voor die tijd was u van 7 oktober 2013 tot 31 december 2014 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. U was daar zelfs enige tijd fractievoorzitter van de fractie 50PLUS/Baay, een functie die u om gezondheidsredenen destijds heeft moeten neerleggen.

U studeerde rechten aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en was vele jaren werkzaam in de advocatuur, eerst in Amsterdam en later in Naarden. U kreeg landelijke bekendheid toen u in 1994 als advocaat van oud-minister Westerterp een proces over de carpoolstrook op de A1 tegen de toenmalige minister Maij-Weggen en een batterij aan advocaten van de Staat wist te winnen.

Aan het begin van deze eeuw woonde u een aantal jaren in Spanje. Na uw terugkeer, in 2009, vroeg Jan Nagel u al snel voor een denktank van 50PLUS. Ik heb begrepen dat hij in een eerder politiek leven — en hij heeft er de nodige gehad — mede vanwege uw klinkende overwinning op de Staat ook al eens juridisch advies bij u had ingewonnen. Het is niet overdreven om te zeggen dat sedert dit verzoek van Nagel 50PLUS een belangrijke rol in uw leven speelt. Naast het al genoemde lidmaatschap van de Tweede Kamer en het huidige van de Eerste Kamer bent u thans ook nog adviseur van het hoofdbestuur en lid van de financiële commissie van uw partij. En iets langer terug, in 2011 en 2012, was u onder meer secretaris van 50PLUS, maar ook secretaris van het wetenschappelijk bureau, in 2015. Kortom, het publieke beeld als zou 50PLUS louter bestaan uit mannen als Jan Nagel en Henk Krol behoeft enige nuancering.

Mevrouw Baay, ik wens u alle succes met uw verdere bijdrage aan het werk van de Kamer en schors de vergadering voor een kort moment om de collegae de gelegenheid te geven u te feliciteren, maar ik zal dat graag als eerste doen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de heer Ganzevoort.

De heer **Ganzevoort** (GroenLinks):

Voorzitter, dank u wel. Allereerst feliciteer ik graag mevrouw Baay-Timmerman met haar maidenspeech. We hopen nog veel van haar te horen, en vooral ook bij onderwerpen die we wat langer en wat inhoudelijker kunnen voorbereiden